

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

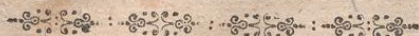
Coloniæ Agrippinæ, 1671

Disp. V. De scientia conditionatorum

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

nis, quæ est veluti quædam impressio, & participatio certitudinis divinæ scientiæ; juxta illud quod docet Tertullianus supra relatus, Deum scilicet, tot habere testes suæ præscientiæ, quot fecit Prophetas. Unde quamvis invariabilitas cognitionis divinæ, respectu futurorum, sine illorum præsentia in æternitate subsistere nequeat, non licet inde colligere, eam etiam desiderari ex parte certitudinis & infallibilitatis; ita quod eâ seclusâ, futura contingentia in decreto absoluto & efficaci non possint certo cognosci.

DISPUTATIO V.

De scientia conditionatorum.

EGimus huc usque de futurorum absolutorum notitia, nunc de conditionatorum scientia disputandum est: sed quia alia est futurorum conditionatorum scientia, quæ à Thomistis in Deo admittitur, alia quæ à Molina & aliis Recentioribus ipsi assignitur: illa enim fundatur in decretis conditionatis, eaque supponit: ista est independens à decreto, eoque anterior, vocatur quæ à Recentioribus scientia media; ideo de utraque hinc agendum est, & prima in hac disputatione stabilienda est, secunda verò in sequenti rejicienda, ac explodenda.

ARTICVLVS I.

An Deus habeat certam, vel solum conjecturalem, futurorum conditionatorum notitiam?

CURIEL libro 1. controversiarum, controu. 7. Corneio hic art. 13. disp. 3. dubio 2. & Claudius Typhanius, novissimus Societatis scriptor, libro de ordine, deque priori & posteriori, cap. 25. docent futura contingentia conditionata, non cognosci à Deo certo, sed tantum conjecturaliter. Pro eadem sententia citant communiter Recentiores aliquos ex Thomistis, ut Cabreram, Ledesman, & Zumel; sed immeritò: quamvis enim illi videantur recedere aliquo modo à communi sententia, & quam Deo concedunt alii Thomistæ, negare certam futurorum conditionatorum notitiam; tamen si attentè legantur, & inquiretur quo sensu locuti sint, manifestè patebit illos ab aliis non dissentire, sed tantum velle, futura conditionata per ordinem ad causas liberas & contingentes in quibus continentur, & ex villationis, seu connexionis antecedentis cum consequenti, non fundare certam & infallibilem cognoscibilitatem, sed conjecturalem tantum & probabilem; at non negare certam illorum notitiam haberi aliunde à causa extrinseca, nempe decretis conditionatis, quæ non admittunt circum omnium possibilem combinationes, sed tantum circa illas quarum mentio fit in Scriptura, & quæ ad hujus universi gubernationem necessaria sunt.

Addunt præterea, si decreta de his conditionatis constituantur, ea non cognosci conditionatè, sed absolutè, quia videntur in decreto præsentè, & cognitio merè da est ex medio per quod fit, unde censent hujusmodi cognitionem habere rationem visionis. Non ergo immeritò conque- ritur Joannes à S. Thoma contra Herice, Alarcon, & alios Recentiores, qui gloriantur Tho-

mistas, suis argumentis, invitos & reluctantes tandem coactos fuisse concedere Deo futurorum conditionatorum notitiam; nam revera Thomistæ quorum verba referuntur, non alio sensu locuti sunt, quam quo illos sumus interpretati, unde illorum Recentiorum triumphos, quos tantâ verborum pompâ decantant, leve-ssimorum sonitus, & inanes umbras, meritò prædictus Author appellat. His præmissis sit.

§. I.

Statuitur esse in Deo certam futurorum conditionatorum notitiam.

Dico igitur: Deum futura conditionata certo cognoscere.

Probatur primò ex Scriptura, in qua futura conditionata sæpè à Deo revelantur, & annuntiantur, tanquam futura: ut constat ex primi Regum 23. ubi David cum fugisset Ceilam, consuluit Dominum, Si iradent me viri Ceila, & viros qui pecum sunt in manu Saul? Et dixit Dominus: tradent. Item 3. Regum 11. Non ingredimini ad eas (scilicet filias Gentium) neque de illis ingredietur ad vestras: certissime enim avertent corda vestra, ut sequamini Deos earum. Et in novo Testamento habetur illud celebre testimonium Matthæi 11. Si in Tyro, & Sydone factæ fuissent virtutes, quæ in vobis factæ sunt, olim in cinere, & cilicio penitentiam egissent. Quibus in locis tria prænuntiantur futura conditionata: scilicet traditio David in manus Saul, si maneret in Ceila; seductio, & averio cordis, si filii Israël connubia ducerent cum alienigenis eis vicinis; & conversio Tyriorum, ac Sydoniorum, si Christus apud illos prædicasset Evangelium, & fecisset signa quæ fecit apud Judæos. Licet enim secundum fuerit absolutum, respectu Salomonis verbi gratiâ, qui cum mulieribus alienigenis ardentissimo amore copulatus est, & ita (ut ait facer textus) cum jam esset fenex, depravatum est cor ejus per mulieres, ut sequeretur deos alienos: attamen respectu sanctorum multorum, qui cum eisdem copulati non sunt, habuit rationem futuri contingentis conditionatè. Ergo certa futurorum conditionatorum notitia, Deo denegari non debet.

Respondent Curiel & Typhanius, hæc dicta tantum per exaggerationem humanam, vel secundum probabilem tantum cognitionem, quam Deus habebat de hujusmodi futuris, attendendo ad inclinationem causarum secundarum, quæ positæ illis conditionibus, de se magis erant inclinatæ ad illos effectus, quam ad oppositos. Quæ responsio videtur habere aliquod fundamentum in Scriptura; quæ post verba Matthæi 11. jam relata, Si in Tyro, & Sydone &c. addit, Si in Sodomis factæ fuissent virtutes, quæ factæ sunt in te, fortè mansissent usque ad hanc diem. Particula enim, fortè, solam probabilitatem, & conjecturam; non autem infallibilitatem, & certitudinem denotare videtur.

Sed hæc responsio multipliciter impugnari potest. Primò ex verbis Scripturæ 3. Regum 11. jam relatis, in quibus seductio, & averio cordis filiorum Israël, si ad alienigenas ingredierentur, ut certissima prænuntiatur; dicit enim Scriptura Certissime avertent corda vestra. Quæ particula, certissime, omnimodam certitudinem, & infallibilitatem, & non solam probabilitatem, & conjecturam significat.

Secun-

Secundo impugnari potest hæc responsio ex Augustino, qui in libro de bono perverantia cap. 9. agens de Tyrus & Sydonis, sic loquitur. Sed nunquid possumus dicere, etiam Tyrus, & Sydonis, talibus apud se virtutibus factis, credere noluisse, aut credituros non fuisse, si fierent: cum eis ipse Dominus crederetur, quod acturi essent magna humilitatis penitentiam, si eis facta essent divinarum illa signa virtutum? Manifestè ergo Augustinus admittit certitudinem illius futuri conditionati, nempe quod credituri essent Tyrus, si talia signa viderent. Et in libro de corrept. & gratia cap. 8. loquens de his qui non sunt peccati à Deo, ne malitia mutaret eorum intellectum, sic ait; Respondent si possunt (scilicet Pelagiani) cur illos Deus, cum peccatis, & pie viverent, non tunc de vita huius periculum rapuit: ne malitia mutaret intellectum eorum, & ne scilicet deciperet animas eorum. Vtrum hoc in parte non habuit, an eorum mala futura nesciret: nempe nihil horum, nisi perversissime, atque insanosissime dicitur.

Tertio refellitur eadem responsio, ex eo quod futura conditionata, interdum prædicantur, & prænantantur à Prophetis; ut constat ex 4. Regum 13. ubi Propheta Eliseus prædicat Regi Israël, quod si percussisset jaculo terram quinquies, aut sexies, sive septies, percussisset Syriam usque ad consumptionem: prædictio autem prophetica, si non sit comminatoria (sicut ista non erat) est omnino certa, & infallibilis; aliàs periret certitudo prophetiæ, ut docet D. Thomas 2. 2. quæst. 172. art. 1. Ubi triplicem prophetiam distinguit: scilicet præscientiæ, prædeterminationis, & comminationis; inter quas hoc ponit discrimen, quod prima, & secunda, terminantur ad futura in seipsis, unde ex illis veritas futurorum in se evidenter colligitur: tertia verò non respicit futura ut in se, sed dispositionem, & ordinationem causarum ad ipsa; proinde stante hac dispositione, licet eveniunt veritas non stet, subsistit veritas prophetice revelationis.

Confirmatur ex eodem S. Doctore quæst. 12. de verit. art. 10. Et 2. 2. quæst. 171. art. 6. ad 2. ubi ait: Licet quandoque præcisè revoleatur futurum, solum quantum ad ordinem causarum; cognitio tamen Dei, non tantum terminatur ad ordinem, sed etiam infallibiliter ad eventum futurum. Ergo futura conditionata in Scriptura revelata, etsi Prophetis quandoque tantum innoscant quoad ordinem causarum; attamen cognitio Dei, non tantum sinit in ordine, sed transit ad eventum futurum, aut ejus negationem sub tali conditione; & consequenter ex doctrina D. Thomæ, futura conditionata certò cognoscuntur à Deo, vel ut determinatè vera, vel ut determinatè falsa. Neque obstat particula forte, quæ Scriptura interdum utitur: hæc enim, ut dicemus in solutione argumentorum, non dubitationem, & conjecturam; sed vel operis difficultatem, vel liberi arbitrii mutabilitatem designat.

Probatum insuper conclusio ratione fundamentali. Illa cognitio est certa, & infallibilis, quæ fundatur in medio certo, & infallibili: At notitia futurorum conditionatorum in Deo, fundatur in medio certo, & infallibili; in decreto scilicet ex se efficaci, absoluto ex parte subjecti, & conditionato tantum ex parte objecti, ut dicemus articulo sequenti: Ergo certa & infallibilis est. Unde licet sublati decretis conditionati-

natis, non possit esse in Deo certa, & infallibilis conditionatorum scientia, sed probabilis tantum, & conjecturalis illorum cognitio, illis tamen admittis, certa conditionatorum notitia illi non potest denegari. Quare si aliqui ex Thomistis interdum videantur eam negare, non negant illam absolutè, & pro omni instanti reali; sed tantum pro signo rationis antecedenti decretum, in quo illa objecta sunt in statu mere possibilitatis, nec sunt cognoscibilia ut determinatè futura.

§. II.

Præcipua objectiones solvuntur.

Obijciunt in primis Adversarii quædam Scripturæ loca, quibus conjecturalem tantum futurorum conditionatorum notitiam Deo videtur tribuere: nam Genes. 3. Deus de Adamo loquens sic ait: Nunc ergo ne forte mittat manum suam, & sumat etiam de ligno vite, & comedit, & vivat in æternum. Ubi particula, forte, clarè denotat, hoc futurum conditionatum, si Adam manserit in Paradiso, sumet de ligno vite, non esse omnino certum, nec ut tale cognosci à Deo; sed conjecturaliter tantum, attentà scilicet occasione, & opportunitate loci. Item Deuteronomii 4. dicitur: Custodite igitur sollicitè animas vestras, ne forte decepti faciatis vobis sculptam similitudinem.

Respondeo primò, particulam illam, forte, in Scriptura non semper denotare dubitationem, sed Deum more nostro loqui; vel ad ostendam liberi arbitrii mutabilitatem, vel expendendam ipsius rei difficultatem, ut constat ex illo Joan. 8. si me sciretis, forsitan & Patrem meum sciretis. Ubi particula forsitan, non dubitantis affectum, sed operis difficultatem, & magnitudinem designat. Unde Hieronymus super cap. 26. Jeremiæ: Verbum ambiguum forsitan, majestati Domini non potest convenire: sed nostro loquitur affectu, ut liberum hominis servetur arbitrium. Et Augustinus Tract. 37. in Joan. explicans verba dicta, Forsitan & Patrem meum sciretis, sic ait: Quando dicit forsitan, non dubitat, sed increpat. Dubitationis verbum est, cum dicitur ab homine, ideo dubitante, quia nesciente: cum verò dicitur à Deo verbum dubitationis, cum Deum nihil utique lateat, illud dubitatione arguitur infidelitas, non opinatur Divinitas.

Respondeo secundo, futura contingentia dupliciter à Deo cognosci: vel per respectum ad causas creatas, vel per ordinem ad ejus decretum. Primo modo cognoscuntur à Deo, cognitione subjectivè infallibili, objectivè autem tantum conjecturali. Secundo autem modo terminant cognitionem, etiam objectivè infallibilem. Quando ergo divina cognitio respectu contingentium significatur per particulam forte, denotatur dubitatio objectiva per ordinem ad causas secundas, respectu quarum contingentia dicuntur; non verò subjectiva, & quæ se teneat ex parte Dei.

Obijcies secundo: D. Augustinus libro de prædest. sanct. cap. 14. explicans illud Sapient. 4. Raptus est ne malitia mutaret intellectum ejus, ait: Dicitur est secundum pericula vite huius, non secundum præscientiam Dei, qui hoc præcivit quod futurum erat, non quod futurum non erat. Quo loco videtur Augustinus sentire, Deum non habuisse præscientiam certam, & infallibilem huius futuri conditionati: hominem scilicet fore peccaturum, si diutius vixisset; sed solum con-

jecturalem, & probabilem cognitionem, attentis periculis hujus vitæ, & humanâ fragilitate. Item idem S. Doctor saepe asserit, figmentum esse præsciã a Deo quæ non sunt futura, ut constat ex libro 2. contra duas Epist. Pelag. *Quomodo, inquit, præscivit ea futura* (opera scilicet parvulorum in infantia morientium, quæ fecissent, si ad ætatem pervenissent adultam) *quæ illis in infantia morituris, quia præscientia ejus falli non potest, præscivit non futura.* Et libro de origine Animæ contra Vincentium Victorem cap. 12. *Quomodo recte dicitur præscire futurum, quod non est futurum.* Item lib. de Prædest. sanct. cap. 12. *Vnde talibus viris (id est Semipelagianis) in mentem venit: ut futura quæ non sunt futura, puniantur vel honorentur merito parvulorum:* Et S. Prosper in Epist. ad Augustinum, loquens de Semipelagianis, ait: *Futura quæ non sunt futura consingunt.* Ergo ex doctrina Augustini & Properi, non datur in Deo certa futurorum conditionatorum notitia.

¹³ Ad primum locum respondeo, quod quando D. Augustinus dicit, *Hoc dictum fuisse secundum pericula vitæ hujus, non secundum præscientiam Dei;* solum intendit docere, quod in Scriptura Deus revelaverat futurum illud, secundum ordinem quem dicebat ad causas secundas, & inferiores; per ordinem ad quas, non habebat omnimodam certitudinem & infallibilitatem, sed probabilem tantum & conjecturalem. Ut enim docet S. Thomas 1. p. quæst. 19. art. 7. ad 2. Deus in Scriptura revelat interdum aliqua secundum ordinem causarum inferiorum, licet ipse certò sciat ea absolute non esse eventura; quia aliter in sua voluntate, & præscientia disposuit: sicut cum dixit per Jonam Prophetam: *Ahuc quadraginta dies, & Ninive subvertetur:* licet ipse certò sciret, eam non esse subvertendam; & sicut cum prædixit Ezechie per Isaiam Prophetam: *Dispone domui tue, quia morieris tu, & non vives,* ut habetur Isaiæ 38. Neque tamen ita event, quia aliter in scientia, & voluntate divina erat præordinatū.

¹⁴ Ad alia testimonia dicendum est, quod in his D. Augustinus non denegat absolute Deo certam futurorum conditionatorum notitiam, sed in eo tantum sensu, & modo, quo asserabatur à Pelagianis, vel Semipelagianis: independentem scilicet à divino decreto, eo que anteciprem; vel præscientiam futurorum, quæ haberent rationem meriti, actualiter Deum moventis, ad dandam primam gratiam, & primam vocationem ad fidem; ut enim disputatione sequenti ostendemus, Semipelagiani admittebant in Deo præscientiam futurorum conditionatorum, divino decreto anteriorem: Tum ut conciliarent hominibus libertatem, cum divina prædestinatione, & decretis absolutis, ex quibus dicebant sequi libertatis excidium, ac fatalem induci necessitatem, si divina constitutio humanas præveniret voluntates, ut refert S. Prosper in Epistola ad Augustinum. Tum etiam ut per hanc præscientiam, à decreto independentem, invehent merita antecedentia primam gratiam, & redderent rationem, quare Deus hunc vocet ad fidem, & non alium, & quare alicubi prædicetur, vel non prædicetur Evangelium, &c.

¹⁵ Objicies tertio cum Typhanio capite 22. libri citati. *Quamvis in Scriptura Deus aliquando utatur oratione discursivâ, non tamen sequitur in Deo esse discursum;* licet utatur enuntiationibus vocalibus, non est tamen in Dei intellectu

A compositio mentalis, qualis significatur enuntiatione vocali: Ergo similiter, quamvis in Scriptura Deus dicatur scire futura conditionata (puta conversionem Tyriorum, & Sydoniorum, si Christus apud illos prædicasset) non sequitur tamen, in eo vera esse certam, & infallibilem illorum notitiam.

Confirmatur: Sicut discursus & enuntiatione, dicuntur imperfectionem Deo repugnantem, ita & scientia conditionatorum: quemadmodum enim discursus importat multiplicatam, & successivam actuum in intellectu; & enuntiatione compositionem, ac unionem prædicatam cum subjecto; ita scientia futurorum conditionatorum, dicit suspensionem & hæsitacionem in intellectu divino, cum sit de objecto suspensio, & à conditione pendente.

Respondeo quod sicut ex eo quod Deus utatur in Scriptura discursu, & enuntiatione mentali; bene inferimus illum purissimo, & certissimo intuitu videre habitudinem quæ habet antecedens ad consequens, & unionem quæ est inter prædicatum & subjectum: licet talis intuitus sit sine imperfectionibus compositionis, & multiplicatis actui, quæ reperiuntur in nostris discursibus & enuntiationibus: ita similiter, bene sequitur ex eo quod Deus in Scriptura pronunciat & revelat futura conditionata, quorum conditio nunquam ponetur, ea certissime cognoscet, sed puro intuitu, & sine imperfectionibus hæsitacionis vel suspensionis, quas aliquando forte habet intellectus humanus, dum hujusmodi propositionibus utitur.

Ad confirmationem dicendum est, quod licet scientia futurorum conditionatorum, sit de objecto suspensio, ratione conditionis à qua dependet; non est tamen suspensa, nec ponens hæsitacionem in intellectu divino, ut existimat Typhanus, qui dum imaginariam quandam imperfectionem suspensionis, quasi festucam ex oculo & scientia Dei purat eicere, veram in eo trabem ignorantie ponit, aut cognitionem conjecturalem, & probabilem, necdum ex parte rei cognite, sed etiam ex parte cognoscens, quæ repugnat perfectioni, & infallibilitati divine scientiæ.

Objicies quartò cum eodem Authore: D. Thomas hic art. 13. & quæst. 12. de verit. art. 10. & in 1. dist. 38. quæst. 1. art. 5. docet futura contingentia posse considerari dupliciter; vel in suis causis, vel in seipsis: qualiter considerantur, non ut futura, sed ut existentia (in mensura scilicet æternitatis) & sub primo statu, posse tantum terminare cognitione conjecturalem: sub secundo verò, posse certò & infallibiliter à Deo cognosci. At futura conditionata quorum conditio nunquam purificabitur, non possunt cognosci à Deo, hoc secundo modo; sed tantum primo, cum non sint præsentia in æternitate, eo quod nunquam existant in aliqua differentia tæporis, ad quæ æternitas ratione suæ infinitatis se coextendat: Ergo non possunt cognosci à Deo, nisi conjecturaliter.

Respondeo S. Thomam in his locis tantum fuisse locutum de futuris contingentibus, per ordinem ad causas creatas; secundum se consideratas, & non ut subordinatas efficaci decreto divini voluntatis. Et ita ex his locis, nihil potest inferri contra nostram sententiam, quæ docet futura absoluta, vel conditionata, non posse certò cognosci in causis secundis, sed tantum in divino decreto; vel quod idem est in ipsis causis secundis, ut illi subordinatis, & ab illo applicatis, & determinatis,

natis, ut disputatione præcedenti ostendimus.

Objicies quærō: Vel hæc futura conditionata cognoscuntur à Deo per scientiam simplicis intelligentiæ, vel per scientiam visionis? Neutrum dici potest: Ergo non cognoscuntur à Deo. Major constat, nulla enim datur in Deo scientia media, ut disputatione sequenti ostendimus. Minor probatur: Scientia simplicis intelligentiæ est omnino naturalis, & necessaria, & terminatur tantum ad possibilia ut sic, id est, indifferentia ad esse, & non esse: Atqui cognitio horum futurorum, non est naturalis, & necessaria, cum in nostra sententia supponat liberum divinæ voluntatis decretum, & in eo fundetur; neque terminatur ad merè possibilia, sed ad futura sub conditione: Ergo non est scientia simplicis intelligentiæ. Probatur etiam secunda pars Minoris: Scientia visionis est intuitiva, & terminatur ad res præsentēs, & existentes in æternitate: dicitur enim visionis, metaphorâ ductâ à nostra visione, sicut supra annotavimus: Sed cognitio horum futurorum conditionatorum, non est intuitiva, nec terminatur ad res præsentēs, & existentes in æternitate; quia illa futura conditionata nunquam habitura sunt existentiam aut præsentiam, etiam in æternitate, cum sint absolutè non futura: Ergo non cognoscuntur à Deo per scientiam visionis.

Huic argumento dupliciter respondet Thomitz, juxta duos diversos modos explicandi scientiam simplicis intelligentiæ, & visionis. Aliqui enim dicunt, scientiam simplicis intelligentiæ non distingui à scientia visionis, per hoc, quod prima sit necessaria, & secunda libera; sed per hoc quod prima est abstractiva, secunda intuitiva; in quantum terminatur ad res futuras, ut præsentēs in æternitate. Et juxta hanc sententiam, & modum explicandi, dicendum est, futura conditionata, quorum conditio nunquam purificabitur, cognosci à Deo per scientiam simplicis intelligentiæ, ob rationem in argumento insinuatam: quia scilicet, cum illa nunquam sint habitura existentiam in aliqua differentia temporis, non sunt præsentia in æternitate, nec proinde terminare possunt scientiam intuitivam, quæ (ut disputatione præcedenti ostendimus) necessariò requirit existentiam & præsentiam sui objecti, in ea saltem mensura, quâ mensuratur cognitio.

Alii verò volunt, scientiam simplicis intelligentiæ distingui à scientia visionis, per hoc quod prima (utpote antecedens decretum) sit naturalis, & necessaria; secunda verò libera, cum illud supponat, & in eo fundetur, & quia hæc scientia ut plurimum, & secundum primarium objectum materiale, terminatur ad res præsentēs in æternitate, dicitur intuitiva; quamvis secundum aliud objectum minus principale, non sit intuitiva, nec visionis, sed tantum libera, & approbationis. Et juxta hunc secundum modum explicandi, dicendum est, futura conditionata, quorum conditio nunquam purificabitur, cognosci à Deo per scientiam visionis, non quatenus visionis est formaliter (quia sub hac ratione terminatur solum ad res futuras ut præsentēs in æternitate) sed in quantum libera est, & approbationis, & prout habet ad junctum decretum divinæ voluntatis: sic enim non terminatur solum ad res futuras, ut præsentēs in æternitate, sed etiam ad omnia objecta libera, & contingentia, quæcumque illa sint.

Advertendum tamen est, futura illa conditionata dupliciter posse considerari. Primò in vi illationis, & in rigore consequentiæ, & quatenus particula *si*, sumitur in sensu purè illativo; & hoc modo non cognoscuntur à Deo per scientiam liberam, sed per scientiam naturalem, & simplicis intelligentiæ: quia propositio talem illationem, & consequentiã enuntians, est omnino necessaria, & reducitur in principium omnino necessarium. Unde in nostra sententia, hoc conditionatum: *Si Deus per motionem efficaci hominem ad amorem prædeterminet, talem actum eliciat.* Et in Adversariorum doctrina, *Si Deus hominem vocatione congruâ vocaverit, ille infallibiliter consentiet:* consideratum in sensu purè illativo, & in rigore consequentiæ, & illationis, attingitur à Deo per scientiam naturalem, & simplicis intelligentiæ; quia utraque consequentiã, & illatio, reducitur in principium omnino necessarium & infallibile; scilicet in efficaciam divinæ voluntatis, vel in divinæ præscientiæ infallibilitatem. Secundò illa futura conditionata possunt considerari, non in vi illationis & consequentiæ, sed ratione concomitantia quam effectus habet cum conditione, & quæ fundatur in aliqua promissione, vel proposito, aut pacto, vel in divino decreto connectente extrema, quæ interdum nullam habent inter se connexionem, sed sunt omnino disparata; ut constat in exemplo supra relato de percussione terræ cum victoria Regis Israël; & sic dicimus illa cognosci per scientiam visionis, quatenus libera est, & approbationis; & quatenus supponit in voluntate divina, decretum absolutum ex parte subjecti, & conditionatum ex parte objecti. De quo fusiùs disputatione sequenti.

ARTICULUS II.

Utrum in Deo admittenda sint decreta absoluta ex parte subjecti, & conditionata ex parte objecti, in quibus præscientia futurorum conditionatorum fundetur?

§. I.

Quibusdam præmissis conclusio affirmativa statuitur.

Notandum primò: Aliquam volitionem, seu aliquod decretum, posse dici duobus modis conditionatum. Primò ex parte subjecti, quando scilicet subjectum habet quamdam veluti velleitatem, non tam de objecto ipso, quam de voluntate efficaci habenda circa illud, si conditio poneretur. Exemplum est: *Ego vellem venari, si hoc liceret Clerico.* Per hunc enim modum loquendi, non designo me habere actu volitionem circa venationem; sed potius significo, me illam habiturum, supposito quod ea liceret Clerico. Secundò potest aliqua volitio, seu aliquod decretum, esse & dici conditionatum ex parte objecti tantum: quando scilicet habetur actu volitio efficax ex parte volentis, suscipitur tamen effectus ejus, donec ponatur conditio: v. g. si aliquis dicat, *Volo quod si Petrus veniat cras domum, prandeat mecum:* ista volitio est tantum conditionata ex parte objecti, est enim vera & absoluta volitio prandii, dependens tamen ab aliqua conditione, nimirum ab adventu Petri in domum. Quando ergo inquirimus, an dentur in Deo decreta

creta conditionata, non loquimur de conditionatis primo modo, & ex parte subjecti (hæc enim involvunt imperfectionem potentialitatis, & suspensionis, Deo repugnantem) sed tantum de conditionatis secundo modo, scilicet ex parte objecti.

26 Notandum secundo: Hic solum nos inquirere, an dentur in Deo decreta conditionata pro illis futuris, quæ in Scriptura revelata sunt, quæ sunt v. g. conversio Tyrionum & Sidoniorum, si Christus apud illos prædicasset, Matth. 11. Vel seductio cordis filiorum Israël, si connubia duxissent cum alienigenis eis vicinis 3. Regum 11. De aliis enim conditionatis, quæ nobis per revelationem non innotescunt, vel quæ ad providentiam Dei, & gubernationem hujus universi non pertinent, dicemus in Tractatu de voluntate Dei disp. 3. art. 3. ubi inquiremus, ac resolvemus, an voluntas divina circa futuritionem alicujus rei possibilis, possit manere suspensa, vel æterno circa futuritionem, vel non futuritionem, tam absolutam, quam conditionatam, omnium rerum possibilem se determinaverit. His præmissis.

27 Dico, decreta subjective absoluta, & objective conditionata, esse admittenda in voluntate divina, saltem pro futuris illis conditionatis, quæ nobis in Scriptura revelata sunt, vel quæ ad providentiam Dei, & gubernationem hujus universi pertinent. Ita communiter docent Thomistæ, quibus hæc in parte favent quidam ex Theologis Societatis infra referendi, qui talia decreta, vel ut actu existentia in Deo, vel saltem ut possibile, & nullam dicentia imperfectionem in voluntate divina admittunt. Unde Alarcon Tractatu de scientia Dei disp. 6. n. 7. & 8. anxie deplorat, plures ex Societate, hæc in parte conspirare cum Thomistis, & manus cum eis jungere, solumque ab illis in modo loquendi discrepare. Eriusdem fatetur, Suarez, Ruisium, aliosque Societatis Theologos, ipselicitè pugnavisse contra Thomistas, totiusque triumphum palmam, & felicitatem suo Magistro Vazquezio defert; eò quod, nullo decreto conditionato in Deo admisso, scientiam mediam propugnaverit. Sed quàm infauste ipse etiam Vazquez contra Thomistas decertaverit, ex eo patet quod scientiam mediam aliter non defendit, quàm asserendo decreta Dei, à quibus Scriptura & SS. Patres totam vim divinæ providentiæ, & rerum universi seriem pendere docent, per solum respectum rationis constitui, & in mera entia rationis resolvi: quod absurdissimum esse, & à mente D. Thomæ & omnium ferè Theologorum penitus alienum. Tractatu sequenti ostendimus. Certè si hæc Vazquezii doctrina & defensio, felicem Alarconem ejus Discipulo visa est habere exitum; quod tandem futurum est Suaris, Ruisii, & aliorum infortunium, quos in hoc bello & litterario certamine, infelices præ Vazquezio prædicat?

§. II:

Ex Scriptura probatur dari in voluntate divina decreta ex parte objecti conditionata.

Lib. 2. cap. 6. **R**EGÈ olim Augustinus contra Donatistas disputans, dicebat: Non asseramus stateras dolosas, ubi appendamus quod volumus, & quomodo volumus: sed asseramus divinam stateram de scripturis sanctis, tanquam de thesauris domnicis, & in illa quid sit gravius appendamus: imò non appendamus,

A sed à Domino appensa recognoscamus. Non possunt ergo melius ac solidius decreta conditionata de futuris sub conditione statui, quàm demonstrando illa Scripturæ consentanea esse, & ex pluribus ejus testimoniis aperte deduci.

In primis nihil in Scriptura frequentius illa Dei voluntate, quam vocat antecedentem delibere omnium hominum: hæc verò in Deo reperiri formaliter, & esse ex parte objecti conditionatam, §. sequenti ostendimus.

Secundo, Deus pluribus locis Scripturæ revelavit se multa facturum, si talis vel talis conditio poneretur: quæ tamen de facto posita non est: ut quod dimitteret & non delebit Sodomam, si in ea fuerint quinquaginta, vel triginta viri justi Genes. 18. quod vivet Rex Sedechias, si exierit ad Regem Babilonis, Jeremiæ 18. & similia quæ passim in Scriptura occurrunt, quæ aperte indicant dari in Deo decreta conditionata ex parte objecti: nam quando Deus talia conditionata, ut certò & infallibiliter futura pronuntiabat, vel ejus voluntas erat determinata ad illa ponenda, vel non? Si primum, haberet intentum, talis enim determinatio, cum esset libera, & non necessaria, erat aliquod liberum decretum; & cum non esset absoluta, sed ex aliqua conditione pendens, non erat decretum absolutum, sed conditionatum ex parte objecti. Secundum verò dici nequit. Si enim voluntas divina erat omnino suspensa & indeterminata ad illorum productionem, illi etiam effectus qui ab ea pendebant tanquam à causa, fuissent tunc suspensi & indeterminati; neque enim magis determinati esse possunt, quàm voluntas divina à qua dependet illorum determinatio: Cur ergo Deus illos pronuntiat locis Scripturæ citatis, ut certos & determinatos, ac infallibiliter futuros, si posita fuisset aliqua conditio?

Tertio, In Scriptura extant plures promissiones & pacta de rebus sub conditione futuri nunquam implendis: Sed promissiones & pacta expriment voluntatem internam pacificentis, quæ vult implere quæ promittit, si adsit conditio apposita: Ergo juxta Scripturam daturum in Deo volitiones, seu decreta absoluta quoad actum, cum conditione objecti non apponenda. Minor est evidens. Major verò ex variis Scripturæ testimoniis suaderet. In primis enim Deus fecit pactum cum primo homine, quod filii ejus nascerentur cum gratia & justitia originali, si ipse non peccaret, cum peccato verò originali, si ille peccaret, ut communiter docent Theologi contra Janfenium, & probant tum ex illo Eccl. 17. Testamentum æternum constituit cum illis (Adamo scilicet & Eva) & justitiam & judicium suum ostendit illis. Tum ex illo Osee 6. Ipsi sicut Adam transgressi sunt pactum, ibi prævaricati sunt omnes. Similiter cum Davide & Salomone fecit Deus pactum, quod sederent filii eorum usque in sæculum super Thronum Israël, si custodirent mandata ejus, ut dicitur 3. Regum 9. & tamen constat, quod filii Salomonis non regnaverunt super Israël, sed scissum est regnum in Roboam, & solum regnavit super Judam & Benjamin, neque hoc in sempiternum, sed usque ad Sedechiam, qui fuit ultimus Regum Juda.

Quarto, Christus Matth. 26. asserit exhibiturum Patrem plusquam duodecim legiones Angelorum, si rogetur à Filio: Sed talis exhibitio eo momento quo à Christo asserabatur, non solum fuit prævisa à Patre, sed etiam volita: Ergo in Deo

Deo volitiones, seu decreta absoluta ex parte subiecti, & conditionata ex parte objecti, admittenda sunt. Major & Consequentia patent. Minor vero fua datur, tum quia dictum illud Filii de futura exhibitione Angelorum probatur à Patre: Ergo reverà illam volebat, quid enim est Deum aliquid velle, quàm illud reipsà sibi placere? Tum etiam, quia si possibile tantum fuisset illud decretum de mittendis Angelis, voluntas Dei circa tale objectum, fuisset merè indifferens & suspensa: Quomodo ergo certa & firma fuit exhibitio, & à Christo asserta ut indubitata? Cur enim vis effectum magis certò esse determinatum, quàm ipsammet causam? Ergo vel utrinque est suspensio & indifferentia, vel resolvenda est voluntas divina per actuale decretum.

Denique 4. Regum 13. dixit Eliseus ad Joam Regem Israël: Si percussisses (supple jaculo) terram quinquies, aut sexies, sive septies, percussisses Syriam usque ad consumptionem: nunc autem tribus vicibus percussit eam. Sed hujus futuri conditionati veritas non potest fundari in aliqua connexionione, seu ordine quem antecedens habeat ad consequens, cum sit de conditione omnino disparata: Ergo solum potest fundari in decreto libero divine voluntatis, illa extrema connexione & statuentis devallare Syriam, ex hypothesi quòd Rex Israël toties jaculo terram percuteret.

Nec valet quod ait P. Annatus, eo loco non tam significari, quid homo ex hypothesi liberè faceret, quòd potissimum queritur, quàm quid faceret ipse Deus; cum sensus sit, si percussisses quinquies terram, dedisset tibi Deus vires ad percutiendam Syriam usque ad consumptionem. Non valet inquam: neque enim ibi queritur solum, quid Deus, sed etiam quid homo facturus sit, nempe, si percussisset septies, aut quinquies terram, sit hostes ad internectionem deleturus. Unde Deus habet decreta conditionata, non solum de his quæ tantum à sua voluntate dependent, sed etiam de his quæ pendunt à voluntate & libertate hominis.

§. III.

Eadem decreta, juxta doctrinam D. Augustini & S. Thomæ, in Deo esse admittenda ostenditur.

Non solum ex Scriptura, sed etiam ex doctrina SS. Patrum, præsertim Augustini & Thomæ probari potest, in Deo admittenda esse decreta absoluta ex parte subiecti, & conditionata ex parte objecti. In primis enim Augustinus locis disputatione sequenti referendis, expresse docet Deum talia futura in sua prædestinatione seu decreto certò cognoscere: Sed non in decreto absoluto ex parte objecti, ut patet: Ergo solum in decreto ex parte objecti conditionato. De quo fuisse disputatione sequenti.

Secundò, D. Thomas in 1. dist. 46. quæst. 1. art. 1. ad 2. hæc scribit: *Voluntas antecedens potest dici conditionata, nec tamen est imperfectio ex parte voluntatis divine, sed ex parte voliti, quod non accipitur cum omnibus circumstantiis, quæ exiguntur ad rectum ordinem in salutem.* Sed voluntas antecedens est voluntas beneplaciti, ut docet idem S. Doctor quæst. 23. de verit. art. 3. in corp. his verbis: *Invenitur enim in Deo propria ratio voluntatis, & sic voluntas de Deo proprie dicitur; & hæc est voluntas beneplaciti, quæ per antecedentem & conse-*

quentem distinguitur. Ergo ex D. Thoma datur in Deo voluntas beneplaciti conditionata, ac proinde decretum subjectivè absolutum, & objectivè conditionatum.

Tertiò, Idem S. Doctor 1. p. quæst. 15. art. 7. ad 2. sic ait: *Multa sunt in virtute & scientia & voluntate divina, quæ non continentur sub ordine causarum inferiorum, sicut resuscitatio Lazari. Unde aliquis respiciens ad causas inferiores dicere poterat, Lazarus non resurget: respiciens verò ad causam supremam divinam, poterat dicere, Lazarus resurget. Et utrumque horum Deus vult, scilicet quòd aliquid quandoque sit futurum secundum causam inferiorem, quòd tamen futurum non sit secundum causam superiorem, vel e converso.* Ex quo loco sic arguimur. Secundum D. Thomam, Deus vult aliquid quòd quandoque est futurum secundum causam inferiorem, non tamen secundum ordinem causæ superioris: Atqui illud quòd est futurum secundum ordinem causarum inferiorum, non verò secundum ordinem causæ superioris, est futurum conditionatè, quia scilicet esset, nisi Deus aliter ordinasset, propter rationes occultas suæ providentiæ: Ergo ex D. Thoma dantur in Deo decreta conditionata ex parte objecti.

§. IV.

Eadem veritas ratione suaderur.

Plures etiam in ejusdem veritatis confirmationem rationes adduci possunt. Prima sic potest proponi: Quæ non sunt ex se & ex sua natura connexa, non possunt infallibiliter connecti, nisi ab aliqua causa extrinseca & infallibili: Sed conversio Tyrionum v.g. non erat ex se & ex natura rei connexa cum prædicatione Christi, vel cum illis signis & virtutibus quæ Christus fecit apud Judæos, ut evidens est: Ergo non poterat infallibiliter connecti cum tali conditione, nisi ab aliqua causa extrinseca, illa extrema infallibiliter conjungente: Hæc autè non potest alia esse, vel concipi, quàm voluntas divina, quæ posita tali conditione, decreverat dare Tyriis gratiam efficacem, per quam infallibiliter simul & liberè ad fidem convertèrentur; voluntas enim creata cum de se sit causa fallibilis & contingens, non potest ex se esse causa certa & infallibilis talis connexionis, sed solum pro ut subest efficaci Dei decreto & auxilio, eam ad agenda applicante & determinante: Ergo &c.

Confirmatur: Quando conditionalis non est vera in violatione, non potest esse vera absolute, nisi in vi alicujus causæ extrinseca, quæ infallibiliter ponat consequens, posito antecedente, ut docent Dialectici in summis: Sed in istis propositionibus conditionalibus de futuro contingenti, quas Deus in Scriptura revelavit: Si percussisset terram quinquies, aut sexies, sive septies, percussisset Syriam usque ad consumptionem. 4. Reg. 13. *Si custodierint filii tui legem meam, sedebunt super Thronum tuum usque in sempiternum.* 3. Reg. 9. *Si in Tyro & Sidone facta fuissent virtutes quæ facta sunt in te, in cilicio & cinere penitentiam egissent.* Matth. 11. Antecedens non continet causam certam & infallibilem Consequentis; cum conditionata illa sint disparata, & effectus contingens nullam habeat connexionem ex natura rei cum conditione: ut patet in illa percuti terra, quæ nullum ex natura rei nexum habebat cum devallatione Syriæ, & victoria Regis Israël.

Nn cl.

el. Ergo propositiones illæ conditionales de futuro contingenti, non poterant esse veræ infallibiliter, nisi in vi alicujus decreti divini; talia extrema connectentis, quo Deus statuerat, positus illis conditionibus, ponere illos effectus.

39 Secunda ratio: Futuricio est determinatio in causa, ut disp. præcedenti art. 1. ex S. Augustino & D. Thoma ostendimus: Ergo implicat rem aliquam esse sub conditione futuram, nisi causa prima ab æterno determinata sit ad dandam illi existentiam in tempore, si ponatur aliqua conditio: Sed talis determinatio est decretum subiectivè absolutum, & objectivè conditionatum, ut de se patet: Ergo decreta absoluta ex parte subiecti, & conditionata ex parte objecti, necessariò in Deo admittenda sunt.

40 Confirmatur: Ex Augustino Tract. 68. in Joan. *Deus fecit futura, ea prædestinando*: Sed quæ sunt futura solum conditionatè, non prædestinavit absolutè, saltem ex parte objecti: Ergo ea prædestinavit dependenter ab aliqua conditione ex parte objecti se tenente, subindeque per decretum subiectivè absolutam, & objectivè conditionatum.

41 Tertia ratio: Nihil potest extrahi à statu meræ possibilitatis, ad statum aliquem futuritionis, independenter à primo ente, & causalitate ipsius: Sed Deus, cum sit agens liberum, non aliter operatur, neque extrahit res ad statum alicujus futuritionis, nisi mediante suo decreto, illi proportionato: Oportet ergo ipsum habere decretum conditionatum, ratione cuius velit futura conditionata à statu meræ possibilitatis extrahere, illisque dare esse pro tempore futuro, si poneretur aliqua conditio.

42 Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Futurum conditionatè habet aliquam actualitatem, quæ non convenit rei merè possibili, dicit enim ordinem ad existentiam, ut habendam dependenter ab aliqua conditione, à quo præscindit res merè possibilis: Oportet ergo in Deo assignare aliquam causam hujus majoris actualitatis, hujusque ordinis ad existentiam sub tali conditione habendam: Sed hæc nulla alia potest esse vel concipi in Deo, quàm decretum absolutum, ex parte subiecti, & conditionatum ex parte objecti, cum Deus sit agens liberum, & omnia operetur juxta consilium voluntatis suæ, ut ait Apostolus: Ergo decreta subiectivè absoluta, & objectivè conditionata necessariò in Deo admittenda sunt. Hæc rationes magis patebunt tum ex solutione objectionum, tum ex dicendis disp. sequenti art. 5. ubi scientiæ mediæ impossibilitatem ostendemus, & varias Recentiorum cavillationes referemus ac refellemus.

§. V.

Præcipuum Adversariorum fundamentum convellitur.

43 Objiciunt in primis Adversarii: Decreta conditionata ex parte objecti, à quibus certa conditionatorum veritas & notitia petatur, nova sunt, nec ullo Scripturæ loco extant, nullumque apud S. Thomam, & alios antiquos scholasticos, vel SS. Patres, reperitur illorum vestigium. Unde P. Annatus ait, *Ad positionem illorum decretorum merito se posse mirari sicut mirantur homines ad conspectum novorum fructuum.*

*In libro de scientia mo-
nia.*

Illæ etiam videntur otiosæ, & ad gubernatio-

nem rerum inutilia. *Quis enim* (inquit idem Author) *has Deo curas imposuit, volo ut si vellem verum interesse concioni aut comedie, conciperet liberè talem voluntatem bonam aut pravam? Quis Deum cogitavit de nunquam existentibus sollicitum, ut pars ejus providentiæ illos hominum acies dirigeret, qui nunquam erunt?*

Tertiò, Decreta illa videntur ridicula & nugatoria: vana enim & irrisoria est promissio, eà conditione quæ à nudo sponoris arbitrio pendeat, quam nolit apponere: ut si quis dicat, dabo tibi decem aureos, si voluero, si eo die venero, & statuat se vel solitum, vel non venturum. At qui secundum nos ille est sensus promissionum Dei, sponso sum tuæ salutis, si te prædestinavero &c. & decernit se non prædestinare: Ergo decreta conditionata, quæ nos in Deo admittimus, absurda videntur & ridicula.

Addunt aliqui, quòd sicut ridiculum & imprudens esset hoc decretum: *si chimera produceretur, conservabo illam decem annis*; & sicut in humanis stultum esset ita decernere: *Volo tibi dare centum nummos, si per astra volaveris, aut si lingua oculum attigeris*, non alia de causa, nisi quia talia decreta sunt de conditione impossibili. Ita ridiculum & nugatorium videtur, ponere in Deo decretum conditionatum de conversione Tyrriorum, sub conditione prædicationis Christi, reddita impossibili per aliud decretum, quo Deus absolutè statuit quòd Christus apud Tyrrios nunquam prædicaret.

Præquam huic argumento respondeam, placeat illud in Adversarios retorquere: illi enim ponunt & fingunt in Deo decretum conditionatum concurrendi cum causis liberis, si illæ velint: quod decretum est planè novum, cum nullum extet in Scriptura, SS. Patribus, vel antiquioribus Theologis illius vestigium, unde ad ejus positionem merito mirari licet, *sicut mirantur homines ad conspectum novorum fructuum*, & ab Adversariis inquirere, quæ olympiade, quo anno, quo mensè, quâ die, tale decretum primum apparuerit, & quis ante Molinam, & Sectatores ejus illud in Deo agnovit?

Deinde decretum illud videtur omnino ridiculum & implicatorium, cum pendeat à conditione ab intrinseco & ex natura rei repugnante; & cum illud non possit impleri sine eo quod promittitur; cum concursus Dei non minus sit necessarius ut homo velit, quam existentia cause agentis ut operetur, vel lumen oculi ut videat objecta; Deus enim operatur in nobis velle, ut ait Apostolus; vel (ut inquit Augustinus, Deum alloquens) *Velle quòd bonum est non possum, nisi tu velis*. Sicut ergo ridicula esset promissio,

quæ Deus alicui diceret, si videris hoc objectum, dabo tibi lucem necessariam ad illud videndum; si hoc egeris, dabo tibi existentiam, vel potentiam ad agendum; sine qua operari non potest. Ita similiter non minus vana, irrisoria, & nugatoria videtur illa Dei promissio, quæ juxta Adversarios, Deus spondet ac decernit concurrere cum causa libera ad volendum, si illa velit. De quo plura Tractatu sequenti. Hoc præmissò,

Ad objectionè respondeo, decreta absoluta ex parte subiecti, & conditionata ex parte objecti, non esse nova, nec à Thomistis excogitata, sed maximum in Scriptura habere fundamentum: nihil enim in Scriptura frequentius illà Dei voluntate, quam vocant antecedentem, de salute omnium

num hominum, aut pactis, vel promissis Dei de rebus sub conditione futuris, nunquam implendis; qualia sunt propè infinita, ut voluntas Dei conferendi posteris Adæ justitiam originalem, si illorum parens & caput divino præcepto obediret: quale etiam fuit pactum cum Davide in dicitur: quæ servandi perpetuò regnum hæreditarium ejus filijs, si patris pietatem imitarentur: quale etiam fuit voluntas Patris æterni mittendi Filio plures legiones Angelorum, si rogaretur. Denique innumera extant Scripturæ testimonia, quæ non possunt interpretari ad sensum litteralem, nisi de decretis actualibus, ac supra ostendimus. Talia etiam decreta aperte colliguntur ex doctrina D. Augustini & S. Thomæ aliorumque veterum Theologorum, qui docent futurum esse illud quod est determinatum in causa, Deum facere futura, ea prædestinando; & omnia sive possibilia, sive futura, in seipso ut in prima causa cognoscere: ex his enim tribus principiis, quæ in doctrina SS. Patrum, præsertim Augustini & Thomæ, pervagatissima sunt, ut præcedentibus disputationibus ostensum est, decreta conditionata, per evidentè consequentiam colliguntur.

Adde, quòd plures ex Doctoribus Societatis, talia decreta admittunt, ut fatetur Alarcò suprà citatus: Suarez enim docet illa esse possibilia in Deo, & per consequens nullam in voluntate divina ponere imperfectionem: Arrubal verò illa admittit pro conditionatis disparatis, & purè concomitantibus, docetque sine illis talia futura non esse à Deo certò cognoscibilia, & eorum noticiam illis esse posteriorem. Henriques autem libro de ultimo fine hominis cap. 4. num. 2. eadem decreta conditionata absolute ponit & agnoscit in Deo, ut medium in quo futura conditionata certò possit cognoscere: ait enim: *Necessè est in signo rationis supponere in Deo liberam quandam Dei CONDITIONALEM PRÆDEFINITIONEM, quæ postea novit quid esset facturus in tali rerum concursu & occasione.* Et ibidem subdit: *Rectè concors Theologorum sententia docet, Deum habere prædeterminationem honorum efficacem ex providentiæ perfectæ ab æterno, in qua, & per quam, tanquam per rationem, certò omnia cognoscit.* Et cap. 5. pro hac sententia plura viginti Doctores, tam ex antiquis, quam ex modernis citat. Unde certè Patris Annati admiratio, admiratione digna est, mirumque videtur, quòd ille Author fructus domesticos non agnoscat, & ad conspectum illorum miretur. *Sicut homines mirari solent ad conspectum novorum fructuum,*

Ad aliud quòd subditur, nempe decreta illa videri otiosa, & ad gubernationem rerum inutilia, dicendum est, quòd sicut licet voluntas antecedens quam Deus habet de salute omnium hominum, sit conditionata ex parte objecti, ut docet D. Thomas suprà relatus, & se extendat etiam ad reprobos, quibus Deus absolute decrevit denegare gloriam, & media efficacia ad illam consequendam; illa tamen non censetur otiosa & superflua in Deo, quia per eam Deus omnibus, etiam reprobis, præparat & offert media sufficientia ad salutem: unde idem S. Doctor in 1. dist. 46. quæst. 1. art. 1. ait: *Hujus voluntatis effectus, est ipse ordo in finem salutis, & promovendi in finem omnibus communiter propostæ, tam naturalia, quam gratuita.* Ita decreta conditionata ex parte objecti, otiosa non sunt, nec divinæ providentiæ perfectioni derogant: nam in primis non est imperfectum decretum, quòd caret ultimo effectū,

Tom. I.

A dummodo causis inferioribus imprimat inclinationem ad illum producendum, nec defectus est judicij aut decreti practici, carere ultimo effectu, nisi id contingat impotentia aut vitiò facultatis dirigentis, quòd longè abest à causa universalissima, quæ cum cæteras omnes ambiat, interdum pugnantibus inter se, fieri nequit ut omnes suum effectum sortiantur: Ergo tantum abest, ut providentiæ repugnet velle multa conditionatè futura, quin potius ad ipsam pertineat, causas contrarias creare, quæ sibi sunt impedimento, ex quibus perfectio universi constat; & hanc Dei ordinationem commendat Ecclesiastes cap. 33. dicens: *Intuerè omnia opera Altissimi: duo & duo, & unum contra unum.*

B. Deinde prudentis gubernatoris, & universalis provisoris est, paratum esse ad multa facienda, quæ de facto non vult efficaciter fieri, vel ad ostendendam libertatem arbitrij, & defectibilitatem creaturæ, vel propter alia judicia occulta,

Item licet otiosa videantur decreta ex parte objecti conditionata, si effectum, qui dicitur & promittitur, nec futurus est, spectemus, utilia tamen & necessaria sunt ad alios fines consequendos, qualis est certa veritas futurorum quæ in Scriptura revelantur, & manifestatio inclinationis causarum secundarum, atque non otiosa decernenda fuit Tyriorum conversio, si apud illos edita fuissent miracula, apud Judæos videret apud ipsos nunquam faciendæ, ut præ illis agnoscerentur peiores Judæi esse.

C. Non caret ergo temeritate, velle Deum nostro modulo metiri, & decreta conditionata otiosa reputare. *Cerrum quidem est* (ut rectè ait P. Baronius in libro de libertate humana, & gratia divina) *superflua fore sollicitudinem nostram, si de regimine Hierarchy Cælestis & Ecclesiasticæ aliquid statuamus, nisi que supra nos, nihil ad nos.* At quis negat de his omnibus Angelos & Ecclesiæ Pastores posse consulere & statuerè, & interdum etiam debere? Nilominus possit ista subdici à cura Dei ut Occumenci rerum omnium gubernatoris, qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ, locat res sub diversis ordinibus, quorum uno futura sint, secundum propensionem causarum inferiorum; aliis impediantur, secundum vim superiorum.

D. Ex his patet decreta illa non esse ridicula, & nugatoria, ut tertio loco objiciunt Adversarij, sed honesta prudentissima, & summâ veneratione digna: tum quia illorum objecta honesta sunt, qualis est v.g. gratia primi hominis communicanda posteris, & perventura ad gloriam; nisi ponat obicem; tum etiam, quia licet decreta conditionata de conditionibus ex se & ex natura rei repugnantibus (qualia sunt illa quæ ab Adversariis adducuntur, nempe si chimæa producat, conservabo illam decem annis. Dabo tibi centum nummos, si per astræ volaveris &c.) stulta videantur & ridicula, non debent tamen imprudentia censeri, quæ pendunt ex conditione non repugnante ex se & ex natura rei, sed tantum ex suppositione aliqua accidentali; Deus enim decrevit dare gloriam, illamque promittit hominibus, sub conditione perseverantiæ finalis: licet absolute decreverit non dare multis donum perseverantiæ, & omnibus reprobis denegare gratiam efficacem, vel congruam, ad finaliter perseverandum, illisque sufficientem dantaxat offerat: unde cum decretum convertendi Tyrios, si Christus apud illos prædicaret, non depen-

Nn 2 eat

deat ex conditione ab intrinseco & ex natura A
rei repugnante; sed solum ab extrinseco, & ex
aliqua suppositione accidentali, non debet cen-
seri imprudens, & ridiculum, sed prudentissim-
um, & summa veneratione dignum; præfer-
tim, quia (ut supra annotavimus) ad universa-
lem provisorum pertinet, velle & decernere
plura sub conditione, quæ tamen absolute non
vult exequi, ob rationes occultas suæ provi-
dentia. Quare Adversariorum instantia vires
tantum habent ab angusta & demissa cogita-
tione nostra, quæ Deum ut particulare agens
concipimus, more aliorum quæ nobis familia-
ria sunt, & ægrè possumus assurgere ad univer-
salissimi gubernatoris providentiam, nullo sine
cohibitam, ad quam pertinet plures defectus
tum phycos tum morales in hoc universo per-
mittere; & non solum diversa, sed etiam contra-
ria ordinare, ut supra ex Ecclesiaste retulimus.

§. VI.

Alia objectiones solvuntur.

49 **C**ontra decreta conditionata, supra à nobis
statuta, arguit Vazquez in hunc modum.
Dis. 67. cap. 4. Omne decretum divinae voluntatis, infert &
causat aliquam mutationem physicam, & rea-
lem in creatura; quia ex illo resultat in Deo re-
latio rationis de novo, quæ cum nos possit ad-
venire per mutationem Dei, advenire debet per
mutationem creaturæ: Sed decreta conditiona-
ta, quorum conditio nunquam ponetur, nullam
possunt inferre, & causare mutationem in crea-
tura, defectu conditionis quæ nunquam purifi-
cabitur: Ergo illa sunt impossibilia in Deo.

Hoc argumentum apud Vazquem palmarium
est, & in hoc certamine veluti Achylleum, eod-
que placet Thomistis terrorem incutere, & im-
possibilitatem decretorum conditionatorum in
Deo efficaciter demonstrare. Verum illud po-
test quidem terrere Novitios & Tyrones, non
tamen Magistros & Veteranos: ut enim rectè
notavit Suarez libro 2. de scientia conditiona-
torum, ille discursus nihil omnino probat, &
non solum non demonstrat, sed nec probabili-
ter quidem suadet quod intendit. Unde etiam
Granado, Arrubal, & alii ejusdem familia, illud
argumentum tanquam inefficax rejiciunt: nec
immeritò, etenim principium assumptum in Ma-
jori, voluntarium est, & manifestè falsum, etiam
in sententiâ defendentium scientiam mediam:
ipsi enim fatentur, quod Deus decrevit concur-
rere cum voluntate creatâ ad actus liberos, con-
cursu generali indifferenti, si ipsa videlicet vo-
luerit influere; & tamen hoc decretum nullam
in ea ponit mutationem realem & physicam;
cum Deus habeat hoc decretum (in eorum sen-
tentiâ) etiam respectu eorum qui nihil operan-
tur, in quibus tamen per illud nulla fit realis
mutatio. Quamvis ergo decreta absoluta ex
parte subiecti, & conditionata ex parte objecti,
quæ in Deo ponimus, & à quibus certam futuro-
rum conditionatorum veritatem & notitiam
volimus derivari, nullam inferant realem &
physicam mutationem in creatura, defectu con-
ditionis quæ nunquam purificabitur, inde ta-
men non licet inferre, ea esse impossibilia. Unde

71 Ad argumentum respondeo primò, non sem-
per requiri in objecto realem & physicam mu-
tationem, ut terminet liberum decretum, sed
moralem sufficere; ut constat, si ab æterno Deus

decerneret dispensare cum aliquo, in voti obli-
gatione: tunc enim decretum liberum solum
induceret in objecto mutationem moralem. Pa-
tet etiam in decreto purè remissivo culpæ, quam
remitti posse absque physica peccatoris muta-
tione, multorum sententia est. Idem dicendum
est in proposito, nimirum non esse necessarium
quod decreta conditionata, quæ in Deo admit-
timus, inferant mutationem realem & physicam
in creatura, pro aliqua differentia temporis, sed
sufficere quod causent in objecto mutationem ex-
trinsecam & objectivam, illud transferendo à
statu purè possibilitatis, ad statum futurationis
conditionatæ, & ordinando illud ad existen-
tiam sub conditione habendam, à qua omnino
abstrahunt, quæ purè possibilia sunt.

B Respondeo secundò cum Alvarez libro 1. re-
sponsum cap. 4. num. 10. & de auxilijs disp. 7.
num. 32. quod quando decretum est absolutum,
tunc debet inducere in creatura mutationem
realem & physicam absolutam; quando autem
est conditionatum, non debet inducere muta-
tionem realem absolute, sed solum sub condi-
tione: id est sufficit quod ex vi illius decreti,
realiter mutaretur creatura, si conditio imple-
retur. Et hæc mutatio conditionata est suffi-
ciens, ut divina voluntas aliter comparatur ad
creaturas, post illud decretum, quam antea: unde
in tali mutatione conditionata fundatur respec-
tus rationis, quem intellectus noster concipit
advenire Deo, ratione talis decreti.

§. VII.

Aliud Adversariorum argumentum diluitur.

Objiciunt tertio Adversarii: Actui volunta-
tis existenti in Deo, correspondere debet
proprium voluntatis objectum præsens, saltem
in esse objectivo: At decreto conditionato, non
assignatur præsens voluntatis objectum: Ergo
illud non est actu in Deo. Major patet, Minor
probat. Objectum voluntatis est bonum: At
objectum sub conditione futurum non est actu
bonum, cum non sit actu existens: Ergo nequit
esse actu objectum voluntatis divina.

D Confirmatur & magis illustratur hæc ratio,
isto exemplo. Objectum quod actu coloratum
non est, sed esset coloratum sub aliqua condi-
tione, terminare nequit actum potentia visiva
existentem de facto; sed solum terminaret il-
lum, si poneretur conditio: Ergo similiter ob-
jectum quod actu non est bonum, sed esset sub ali-
qua conditione, terminare nequit actum volun-
tatis qui de facto sit, sed solum terminaret il-
lum, si conditio poneretur. Consequentia patet
sicut enim objectum visus est coloratum, ita ob-
jectum voluntatis est bonum.

E Ad objectionem respondeo negando Mino-
rem, ad cujus probationem distinguo Majo-
rem. Objectum voluntatis est bonum, bonitate
præsentis, aut futuræ; sive absolute, sive conditio-
natæ, concedo Majorem. Est bonum bonitate
præsentis præcisè, nego Majorem; & concessa
Minori, nego Consequentiam: quia bonitas fu-
tura sub conditione, est sufficiens ad terminan-
dum actum voluntatis præsentem, ut constat in
decreto absolute, quod de actu existit, quamvis
illius objecti bonitas de facto non existat, sed
exitura sit. Unde

Ad confirmationem, concessa Antecedenti, nego
Consequentiam, & paritatem: objectum enim

etiam potentia viviva, ob suam materialitatem, A
est tantum coloratum præsens, non verò absens,
vel futurum: secus est in voluntate, quæ cum sit
potentia spiritualis & immaterialis, habet pro
objecto non solum bonum præsens & existens, sed
etiam absens & futurum; ut constat in actu spei,
vel desiderii, qui fertur in bonum futurum &
possidendum, non verò de facto habitum &
possessum.

§. VIII.

Solvitur argumentum cujusdam Recentioris.

77 **O**bjicit insuper quidam Recentior in manu-
scriptis: Si darentur in Deo decreta condi-
tionata ex parte objecti, qualia admittuntur a
Thomistis, Deus haberet affectus aliquo modo
contrarios, & inter se non coherentes, tam cir-
ca mala, quam circa bona: Sed hoc absurdum
est: Ergo in Deo talia decreta non dantur. Se-
quela Majoris, quantum ad primam partem,
probatur. Si Deus habuit decretum conditiona-
tum, quò statuerat quòd Ceilix proderent Da-
videm, & ipsum traderent in manus Saul; cum
aliunde Deus compulerit Davidem, ut ab ea
urbe discederet, ne incidere in hoc malum, se-
quitur quòd Deus simul voluit, & noluit tradi-
tionem Davidis in manus Saul: quòd idem est
ac si quis prepararet venenum alicui in poculo,
quò illi vitam adimeret, & simul omni ratione
præcaveret, ne poculum attingeret: quòd est si-
mul velle, & simul nolle alicui malè facere. Si-
mili argumento probant secundam partem Ma-
joris: Si enim (inquiunt) Deus habuit decretum
conditionatum prædeterminandi Tyrios ad
penitentiam, si Christus illis prædicasset Evan-
gelium; cum aliunde absolute de crevissent, quòd
Christus apud illos nunquam prædicaret; simul
& semel voluit illis benefacere, & sollicitè im-
pedire, ne effectum suæ benevolentia con-
sequerentur; qui affectus non videntur inter se
coherentes, sed omnino disparati & contrarii.

88 **R**espondeo negando sequentiam Majoris, D
quoad utramque partem: Illi enim affectus, &
illæ diversæ volitiones non opponuntur inter
se, cum non terminentur ad idem objectum, eo-
dem modo, sed diversimodè consideratum. Si-
cut enim mercatores v.g. imminente tempesta-
te simul volunt projicere merces, voluntate
efficaci & absolutà, ad conservandam vitam; &
simul nolunt eas projicere, voluntate inefficaci
& conditionatà, si nempe non adesset imminens
vitæ periculum; & licet doceat Theologi,
Deum habere voluntatem antecedentem de sa-
lute omnium hominum (quam D. Thomas su-
pra relatus docet esse conditionatam ex parte
objecti) & simul voluntatem consequentem,
absolutam, & efficacem salvandi solos ele-
ctos: quæ duæ voluntates rectè inter se coher-
rent, nec opponuntur; quia licet in idem ob-
jectum tendant, non tamen eodem modo, sed di-
versimodè consideratum, ut in Tractatu de vo-
luntate Deifusè exponemus. Ita similiter nul-
lum est inconveniens admittere, quòd Deus vo-
luntate absolutà & efficaci, noluerit traditio-
nem Davidis in manus Saul, nec conversionem
Tyriorum; & simul utramque voluerit volitio-
ne quadam inefficaci & conditionatà, si nimi-
rum David maneret in Ceila, vel si Christus
apud Tyrios prædicaret.

Tom. I.

DISPUTATIO VI.

De scientia media.

Celebris est hæc Disputatio, scientia enim
media magnum est ac celebre disputandi
argumentum, & quaestio magni ponderis ac
momenti; cum ex ejus decisione pendeat reso-
lutio omnium fere quaestionum & controver-
siarum, quæ inter Thomistas & Recentiores,
de divinis prædefinitionibus, de physica præ-
determinatione, gratia de se efficaci, & præde-
stinazione ante prævisa merita, his temporibus
agitantur. Unde hæc quaestio accuratè, & dili-
genter pertractanda est, & veluti ad pondus
Sanctuarii ponderanda; id est ad normam Scri-
pturæ, Sanctorum Patrum, & rationum Theo-
logicarum examinanda. Sed priusquam cele-
brem hanc quaestionem aggrediar, Lectorem
eruditum & benevolum præmonitum velim,
me nolle cum Adversariis voluntate & affectu,
sed ratione tantum & intellectu contendere; &
in hac gravi ac momentosa quaestione, ab omni
verborum, & aculeorum amaritudine abstinere:
suspecta enim ea est sententia, quæ lucem
exosa, nudam & apertam videri refugit, seque
convitiis occultat: infirma & rationum indiga,
qui solis se maledictis defendit; illique qui solis
se convitiis & verborum aculeis contegunt, re-
cte à Nazianzeno Sepiis comparantur, quas
atramentum ante se evomere ajunt, ut piscato-
res effugiant, aut conspectum sui eripiant.

ARTICULUS PRIMUS.

*Quid sit scientia media, & in quo differat à
scientia conditionatorum, quam Tho-
mistæ in Deo agnoscunt?*

Nomine scientia media, quam Recentiores
ponunt in Deo, intelligitur cognitio certa
& infallibilis futurorum conditionatorum, ante
decretum actuale & exercitum, quòd Deus præ-
definiat, & prædeterminet Morum futuritio-
nem.

Ut clarè percipiatur hæc descriptio scientia
media, & aperiatur status hujus celeberrimæ
quaestionis, quæ inter Thomistas, & Recentiores
versatur, & quæ olim coram Clemente VIII. &
Paulo V. in Congregatione de Auxiliis, inter
Patrem Thomam de Lemos, Sententiam Tho-
mistarum propugnantem, & Patres Gregorium
de Valentia, ac Ferdinandum de Castida, So-
cietatis causam agentes, sæpius agitata fuit, qua-
dam necessario præmittenda sunt, ac diligenter
observanda.

Notandum ergo primò, in hac descriptione
scientia media, duo præcipuè importari. Pri-
mum est, in Deo esse cognitionem certam & in-
fallibilem futurorum contingentium conditio-
natorum, v.g. conversionis Tyriorum, si Chri-
stus apud illos prædicasset, & fecisset signa quæ
fecit apud Judæos, ut habetur Matth. 11. & Luc.
10. vel traditionis David in manus Saul, si man-
sisset in Urbe Ceila, ut refertur 1. Regum 23. Se-
cundum est, talem cognitionem esse priorem de-
cretò, & ab illo independentem, ac fundatam in
aliquo alio medio, vel ad illa objecta immediatè

Nn 3

ter. ni.